

Posudek bakalářské práce

Nikola Votočková, *Vinařství v Praze za vlády Karla IV.*, ÚČD FF UK, Praha 2010, 57 stran, 2 přílohy

Bakalářská práce „Vinařství v Praze za vlády Karla IV.“ si vytkla za cíl shrnout historii především pražského středověkého vinařství, o němž dosud – na rozdíl od vinařství moravského – nebylo souhrnně pojednáno. Prameny a literatura k tomuto tématu jsou spíše torzovité a rozptýlené (viz seznam na s. 53-57), a bylo tudíž nepochybně dosti obtížné je shromáždit, excerpovat a dílčí údaje nějak souvisle prezentovat. Co se týče pramenů, analyzovala autorka tři listiny Karla IV. a dále pracovala s narativními texty – zvláště Kronikami doby Karla IV. V tomto případě však jde spíše o excerpce zmínek o víně a pěstování révy než o práci s prameny za účelem popsání nějakého fenoménu, protože všechny úryvky jsou nezávisle na jejich obsahu shromážděny v samostatné kapitole (s. 10-13) začleněné pod charakteristiku narativních pramenů. Autorka rovněž zmiňuje ikonografické prameny, což je však spíše důsledek práce s literaturou. Obrazová příloha chybí. Práce se značnou měrou opírá pouze o literaturu, která je s výjimkou jednoho německého a jednoho anglického titulu česká (seznam s. 53-57).

Vlastní text je členěn do osmi kapitol č. 3-11 – kapitola s číslem 6 ale reálně neexistuje ani v obsahu ani v textu. Ve sledu kapitol je není jednoduché vysledovat nějakou logiku. Deklarovaným jádrem práce mají být privilegia Karla IV. z roku 1358 (č. 8). Ta by teoreticky měla být chronologickým mezníkem, protože hlavním sdělením je skutečnost, že k dosavadnímu pěstování vína zvláště pro potřeby církevních institucí (na základě tzv. postranních práv) a k mladšímu městskému hospodaření přibyl díky Karlu IV. vinice s novým právním statutem, jenž byl míněn jako nový královský regál a budoucí zdroj příjmů komory. Práce sice nadějně začíná historií vinařství před vydáním Karlových privilegií, avšak očekávaná kapitola o Karlových privilegiích (č. 8) se nachází de facto až v závěru práce. Půlstránková kapitola 9 k ní totiž ještě tematicky patří a 10-11 se zabývají něčím úplně jiným. Kapitola 10 (s. 43-48) má být porovnáním s jihomoravskými poměry. (Spíše než o srovnání jde ale o historii moravského vinařství, protože na základě čeho lze vlastně Karlovo středočeské vinařství srovnávat s vinařstvím jihomoravským? Autorka srovnává viniční řády – ovšem závěr toho srovnání (s. 48) by bylo dobré vysvětlit ústně, protože zpětně vyvolává otázky nad podstatou Karlova privilegia; dále např. proč podřídil Karel IV. perkmistra staroměstským konšelům, zatímco Jošt podřídil židlochovického perkmistra přímo sobě?)

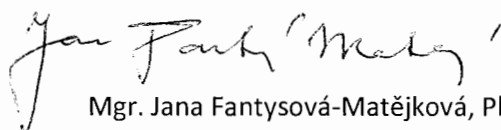
Tematicky se práce rozpadá už úplně, protože možné tematické celky jsou rozdrobeny do více kapitol. Kapitola 4 vypočítává zmínky o jednotlivých vinicích na území dnešní Prahy, avšak chybí zde jakákoli topografická úvaha (např. rozlišení vně hradeb, uvnitř hradeb, vzdálenější okruh oněch tří mil – byla uvnitř pražských hradeb nějaká lokalita, kde by byly vinice založeny až v důsledku Karlova privilegia?). Jistě by v této souvislosti stály za zamyšlení ony „vhodné pozemky“ zmiňované autorkou v souvislosti s Karlovým privilegiem (s. 33). Jakých pozemků se mohlo císařovo nařízení týkat? Reflexe krajinných aspektů tématu bohužel nejde nad rámec formulace Karla IV. o „zvelebení země“ s. 32. Zde je však třeba ocenit přílohu č. 2 – mapu, která naznačuje okruh působnosti Karlova nařízení. Toponymie – s výjimkou převzatých údajů o Libni v pozn. 68 – se také nedomočkala žádné zvláštní zmínky. Kapitola 5 hovoří o správě pražských měst v souvislosti s úřadem perkmistra

zřízeným Karlovou listinou – ovšem aniž by bylo dosud o ní pojednáno, takže úřadu perkmistra se pak věnuje znovu podkapitola 8.3. Kapitola 7 o hospodářství a obchodu v pražských městech uvádí místy i zbytečné obecnosti (např. dějiny židů s. 27) a potenciálně zajímavé věci jako celní tarif vína nebo osoby konšelů-vinařů vůbec neřeší. Ekonomické aspekty Karlova nařízení (Proč Karel stanovil velikost vinice?) i personální realie zůstávají dosti stranou. V téže kapitole 7 o hospodářství a obchodu jsou poněkud překvapivě pojednány i náboženské konotace vína a vinné révy – avšak příliš stručně v porovnání s významem, který jim přikládal ve svých dílech Karel IV.

Kapitola 8, jádro práce, se zabývá Karlovými privilegii na pouhých čtyřech stranách (s. 32-35). Autorka Karlovu listinu považuje spíše než za privilegium za „direktivní příkaz“, což je zajímavá otázka. V jakém smyslu lze hovořit o privilegii a v jakém smyslu o „direktivním příkazu“? Interpretaci výhod privilegia pro pražské měšťany najdeme v kapitole o porušování viničního práva (s. 35 - nepřišli však měšťané na druhou stranu (1370) o právo dovážet a prodávat obvyčejnější cizí vína – tj. nijak si ve výsledku nepolepšili?). Tato kapitola se jinak zabývá trestním právem chránícím vinice, o němž pojednává také 8.4. – ale bez souvislosti s předchozím – a také kapitola „Srovnání s Moravou“ – opět bez souvislosti s tím, co již bylo řečeno. Poslední kapitola nastiňuje dějiny vinařství v následujících staletích.

Celkově hodnotím práci jako dobrou, protože analýza pramenů a práce s nimi není dostatečná. V zásadě nepovažuji za chybu, že je práce především kompilací literatury, ale výběr uváděných skutečností mi nepřipadá vzhledem k neobyčejně košatému interdisciplinárnímu tématu příliš reprezentativní. Nejvíce jsem postrádala zamyšlení nad krajinou a lokalitami, jichž se Karlovo nařízení týkalo, i klima by jistě stálo za zmínku. Oceňuji byť dosti stručné pojednání o technologii a odrůdách (s. 30-31). Podobně by snad stála za souvislejší pojednání i městská sociální a profesní problematika ve vztahu k vinařství (mj. kde se v Čechách naráz vzalo pro obhospodařování nových vinic tolik specializovaných sil obeznámených se západními postupy – jak se říká na s. 29?). Výběr skutečností a chaotický způsob jejich pojednání považuji za důsledek spíše mechanického přebírání informací, které vytěsnilo kladení otázek a uvažování nad tématem.

V Praze 3. 9. 2010

Mgr. Jana Fantysová-Matějková, Ph.D.

Ústav českých dějin (VZ)

oponent